

Література:

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки : Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. *Дзюндзюк В. Б.* Інформаційна політика в Україні : опорний конспект лекцій / уклад. В. Б. Дзюндзюк, Л. В. Хашиєва. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2012. – 96 с.

3. *Таукешева Т. Д.* Підвищення державних соціальних стандартів та якості соціальних послуг на місцевому рівні: фінансовий аспект / Т. Д. Таукешева // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Серія “Економічна”). – Х. : ХНУ, 2013. – № 1047. – С. 82–88.

Надійшла до редколегії 03.02.2014 р.

УДК 339.94 : 332.1 (477.87)

В. В. АЛМАШІЙ

**ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА
СТАЛОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЗАКАРПАТТЯ
(НА ПРИКЛАДІ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ
МУКАЧІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ)**

Проведено аналіз транскордонного співробітництва, обґрунтовано методи та форми його розвитку з метою поглиблення та налагодження партнерських зв’язків, залучення інвестицій та розробки спільних проектів.

Ключові слова: транскордонне співробітництво; євроінтеграція; партнерська угода; інвестиції; проект; місцеве самоврядування.

The analysis of cross-border cooperation based methods and forms of development to enhance and establishing partnerships, investment and development of joint projects.

Key words: cross-border cooperation, European integration, partnership agreements, investment project, the local government.

Сучасні міжнародні відносини характеризуються інтенсивними інтеграційними процесами, серед яких важливу роль відіграє транскордонне співробітництво. Україна не залишилась осторонь цього процесу. Участь її прикордонних областей у транскордонному співробітництві вже має свою історію, а досвід і результати дають сьогодні всі підстави розглядати транскордонне співробітництво як явище в новітній історії України.

Питання дослідження механізмів розвитку транскордонного співробітництва, активізації транскордонних контактів, окремих аспектів державного управління регіональним розвитком стали предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, велику увагу у своїх дослідженнях цьому напрямку приділяли: Н. Мікула, І. Студенніков, І. Артёмов, Є. Кіш, С. Устич, М. Козоріз, П. Бєленький, Ю. Макогон, А. Мельник.

Метою роботи є аналіз основних напрямів, перспектив і механізмів розвитку транскордонного співробітництва як невід'ємної складової сталого регіонального розвитку Закарпаття на прикладі виконавчого комітету Мукачівської міської ради.

Стан і перспективи транскордонного співробітництва в Україні стають одним із важливих напрямів європейської інтеграції, що здійснюється на регіональному рівні і починає посідати провідне місце у процесі формування її регіональної політики. Поглиблення транскордонного співробітництва відкриває нові можливості для активізації господарської діяльності на периферійних територіях і підвищення їх конкурентоспроможності шляхом мобілізації природно-ресурсного потенціалу сусідніх територій. Велику роль у цьому відіграють місцеві органи влади, в яких об'єднання зусиль для вирішення спільних проблем найбільш ефективно здійснюється через планування, розробку і реалізацію спільних проектів між місцевими органами влади, громадськими об'єднаннями і економічним потенціалом прикордонних країн. Слід зазначити, що протягом радянського періоду діяльність органів місцевого самоврядування в галузі міжнародного (у тому числі транскордонного) співробітництва носила багато в чому формальний і декларативний характер. Ця діяльність обмежувалася протокольними обмінами офіційних делегацій керівників місцевих органів влади, представників наукових, культурних та освітніх установ, молоді. У період перебудови починають активно розвиватися побратимські відносини між окремими українськими містами та містами інших країн світу. З набуттям державної незалежності України та ухваленням нового законодавства про місцеве самоврядування (насамперед, Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні") та ратифікацією Верховною Радою України 15.07.1997 р. Європейської хартії місцевого самоврядування органи місцевого самоврядування України отримали нові можливості для розвитку міжнародного співробітництва. Так, п. 2 статті 10 Європейської хартії місцевого самоврядування проголошує, що "право органів місцевого самоврядування бути членом асоціації з метою захисту і заохочення їхніх спільних інтересів, а також бути членом міжнародної асоціації органів місцевого самоврядування, визнається кожною державою". У п. 3 статті 10 хартії зазначається, що "органи місцевого самоврядування мають право на умовах, які можуть бути передбачені законом, співпрацювати з органами місцевого самоврядування інших держав" [1]. П. 2 статті 15 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" закріплює, що "органи місцевого самоврядування та їх асоціації можуть входити до відповідних міжнародних асоціацій, інших добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування" [2].

Таблиця 1

Партнерські угоди міста Мукачеве з містами-побратимами

<i>№ з/п</i>	<i>Назва угоди</i>	<i>Дата підписання</i>	<i>Місце підписання</i>
1	Угода про партнерську співпрацю між містом Гуменне (Словацька Республіка) та містом Мукачеве (Україна)	14 вересня 2010 року	Гуменне (Словацька Республіка)
2	Угода про партнерську співпрацю між містом Егер (Угорщина) та містом Мукачеве (Україна)	20 серпня 2010 року	Егер (Угорщина)
3	Партнерська угода між містом Мукачеве (Україна) та містом Матесалка (Угорщина)	11 жовтня 2009 року	Мукачеве (Україна)
4	Угода про співдружність між містами Харцизьк Донецької області та Мукачеве Закарпатської області	30 листопада 2006 року	Харцизьк (Україна)
5	Партнерська угода між містом Мукачеве (Україна) та містом Нірмедеш (Угорщина)	4 лютого 2008 року	Мукачеве (Україна)
6	Угода про співпрацю між містом Пряшів (Словацька республіка) та містом Мукачеве (Україна)	8 червня 2007 року	Пряшів (Словацька Республіка)
7	Угода про партнерську співпрацю між містом Кішварда (Угорщина) та містом Мукачеве (Україна)	17 березня 2011 року	Кішварда (Угорщина)
8	Угода про співпрацю між містом Мілець (Польща) та містом Мукачеве (Україна)	1992 рік	Мілець (Польща)
9	Угода про співпрацю між містом Зента (Сербія) та містом Мукачеве (Україна)	До 2000 року	Зента (Сербія)
10	Партнерська угода між містом Суботіца (Сербія) та містом Мукачеве (Україна)	12 липня 2007 року	Мукачеве (Україна)
11	Угода про співпрацю між містом Коломия (Україна) та містом Мукачеве (Україна)	8 квітня 2011 року	Коломия (Україна)
12	Угода про співдружність між містами Вугледар Донецької області (Україна) та Мукачевом Закарпатської області (Україна)	26 березня 2009 року	Мукачеве (Україна)
13	Угода міст-побратимів Мукачеве (Україна) та Пелгржімова (Чеська Республіка)	16 березня 2012 року	Мукачеве (Україна)
14	Партнерська угода між містом Целдьомолк (Угорщина) та містом Мукачеве (Україна)	31 березня 2013 року	Целдьомолк (Угорщина)
15	Угода міст-побратимів Мукачеве (Україна) та міста Паг (Хорватія)	11 травня 2013 року	Паг (Хорватія)

У наш час, коли регіональна політика держави у сфері розвитку транскордонного співробітництва спрямована на організацію ефективної системи підготовки та забезпечення реалізації транскордонних проєктів, напрями діяльності органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері транскордонного співробітництва різнобічні: вони охоплюють розвиток інфраструктури, туризму, рекреації, екології, культури, освіти, науки і техніки, тощо. Змістовну та перспективну роботу в цьому напрямку проводить виконавчий комітет Мукачівської міської ради. Основою для співробітництва є діючі європейські, загальнодержавні, обласні, міські правові бази та укладені угоди про співробітництво на рівні міста. Серед них: Європейська хартія місцевого

самоврядування, Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями, закони України “Про транскордонне співробітництво”, “Про місцеві державні адміністрації”, “Про місцеве самоврядування в Україні”, Указ Президента України “Про концепцію державної регіональної політики”, Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2011 – 2015 роки, Програма розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області на 2011 – 2015 роки, Програма формування позитивного міжнародного іміджу та залучення іноземних інвестицій у Закарпатську область на 2011 – 2015 роки, Статут Мукачівської міської ради, Програма розвитку транскордонного співробітництва міста Мукачева на 2013 р., Програма формування позитивного міжнародного іміджу міста Мукачева та залучення іноземних інвестицій на 2013 р.

Місто Мукачево розташоване в безпосередній близькості до кордонів чотирьох країн – членів Європейського Союзу, є активним учасником транскордонного співробітництва, зокрема з такими країнами, як Угорщина, Словачька Республіка, Румунія, Польща, Чехія. Як і увесь Закарпатський край історично місто опинилося на межі західної і східної цивілізації. Саме це вплинуло на витоки духовності і культурного розвитку, адже Мукачево з давніх-давен славиться своїм поліетнічним та поліконфесійним складом населення. Транскордонне співробітництво виступає одним із пріоритетних важелів розвитку міста Мукачева. Воно забезпечується шляхом налагодження партнерських зв'язків між прикордонними регіонами, активізацією співробітництва на міжміському та міжрегіональному рівні в різних сферах життєдіяльності міста, розробкою спільних стратегій розвитку.

Розвиток транскордонної співпраці міста Мукачева реалізовується відповідно до діючих угод із містами-побратимами.

Зазначені угоди передбачають багаторічні партнерські відносини між містами відносно взаємної співпраці. Насамперед, у партнерських угодах між містом Мукачево (Україна) та містами Матесалка, Егер (Угорщина) зазначається, що “сторони, керуючись положеннями Європейської Хартії про місцеве самоврядування та підтримуючи двосторонні зв'язки та контакти на рівні громадських та культурно-національних об'єднань, мистецьких, творчих колективів, спортивних організацій, закладів освіти та охорони здоров'я, жителів міст, депутатів та органів виконавчої влади, домовилися про наступне:

- запровадити довгострокові дружні взаємовигідні відносини між містами;
- сприяти вивченню історії та культури двох народів, взаємному культурному обміну, шляхом організації та проведення спільних заходів культурного характеру та обміну інформацією в цій сфері;
- вести співпрацю та обмін досвідом з питань місцевого самоврядування, спільно брати участь у програмах і проектах, що стосуються загального розвитку міст, громадських організацій та установ;

– сприяти співробітництву двох міст, у тому числі між підприємствами, фірмами, підприємцями, а також підтримувати контакти між діловими колами міст, представниками малого бізнесу;

– вести співпрацю в галузі науки і вищої освіти, культури і мистецтва, охорони здоров'я, навколишнього середовища, соціального захисту, спорту, туризму, та інших, обмінюватись інформацією, досвідом та фахівцями в даних сферах”.

На виконання вказаних угод між представниками органів влади міст відбуваються взаємні візити делегацій, проводяться різноманітні зустрічі, круглі столи, конференції, в ході яких обговорюються проблемні питання та перспективи подальшого розвитку та співпраці міст-побратимів.

Важливою складовою транскордонного співробітництва є зовнішньоекономічна діяльність, яка є одним із основних напрямків розвитку економіки міста. Обсяг експортних операцій товарами за дев'ять місяців 2013 р. склав 277759,1 тис. дол. США – імпорту 2584070,4 тис. дол. США. Позитивне сальдо торгівлі товарами за результатами дев'яти місяців 2013 р. склало 19351,7 тис. дол. США. Темп зростання обсягу експорту товарів до відповідного періоду попереднього року склав 176,6 %. Коефіцієнт покриття експортом імпорту становить 1,08. Протягом попередніх років експорт товарів підприємствами міста здійснювався в 30 країн світу, а імпорт з 53. Найбільш вагомою за обсягами є співпраця в зовнішній торгівлі з Австрією, Німеччиною та Угорщиною. Підприємства міста найбільше імпортували товарів з Австрії, Іспанії, Італії, Німеччини, Чеської Республіки, Угорщини, Швейцарії, Китаю та Туреччини. Щодо товарної структури експорту, то близько 31 % складають електричні машини і устаткування, 27,5 – іграшки та ігри, 10,1 – меблі, 15 % – текстиль та вироби із текстилю.

Серед основних підприємств-експортерів міста Мукачеве необхідно відмітити: УАП ТОВ з іноземними інвестиціями “Фішер-Мукачево”, яке експортує лижі та ключки у Австрію, Канаду та Росію; ПАТ Мукачівський завод “Точприлад”, який експортує гучномовці для мобільних телефонів та автомобілів в Австрію, Угорщину та Польщу; ТОВ “ЕНО Меблі Лтд”; СІД ТОВ “Інтер-Каштан-Теквуд Лтд”; ДП “Мукатекс”; СП “Віад Сейлс-Мукачево”; ВАТ “Мукачівська трикотажна фабрика “Мрія”; ТОВ “ПКСІ Груп Україна”, які експортують вироби з трикотажу та текстилю. Серед підприємств-імпортерів міста можна назвати ці ж підприємства, оскільки вони працюють на давальницькій сировині, яку відповідно імпортують із-за кордону. Планують збільшення експорту до кінця року УАП ТОВ з іноземними інвестиціями “Фішер-Мукачево”, ПАТ Мукачівський завод “Точприлад”, ТОВ “ЕНО Меблі Лтд, ГТ у формі ТОВ заводу “Флекстріонікс ТзОВ”. Основними проблемними питаннями в цьому напрямку залишаються: негативний вплив законодавчих змін на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів підприємництва, несвоєчасне повернення суб'єктам господарювання податку на додану вартість [3].

Тому основним завданням місцевого самоврядування в цій сфері і надалі залишається якнайширше залучення виробників міста до участі в міжнародних тендерах, бізнес-форумах, виставково-ярмаркових заходах країн-партнерів.

Інвестиційна діяльність – важливий напрямок у сфері діяльності транскордонного співробітництва міської ради. Спроможність міста залучати зовнішні інвестиції визначається багатьма чинниками, серед яких бізнес-клімат у місті та його інвестиційний імідж, наявність стратегії маркетингу та промоції, продумана інвестиційна політика міської влади, яка викладена в “Програмі формування позитивного міжнародного інвестиційного іміджу міста Мукачеве та залучення іноземних інвестицій на 2013 рік” [4]. З метою забезпечення формування стратегії та механізмів взаємодії органів виконавчої влади з представниками іноземного та вітчизняного бізнесу, налагодження конструктивного діалогу у напрямку “влада – інвестор”, а також впровадження заходів щодо підвищення ефективності державної політики у сфері інвестиційної діяльності в місті Мукачеві створено Раду інвесторів міста як постійно діючого консультативно-дорадчого органу при виконавчому комітеті Мукачівської міської ради. Зокрема, у п. 3 Положення про Раду інвесторів зазначається, що основними завданнями Ради інвесторів міста Мукачеве є:

- підготовка пропозицій щодо формування державної інвестиційної політики, зокрема механізму державно-приватного партнерства;
- участь у розробленні та проведенні експертизи проектів окремих нормативно-правових актів з питань інвестиційної діяльності;
- надання обґрунтованих пропозицій щодо реалізації інвестиційних проектів, спрямованих на розвиток пріоритетних галузей економіки міста Мукачеве;
- надання аналітичної та інформаційної допомоги державним органам, установам і організаціям з питань, пов’язаних з її діяльністю;
- сприяння ефективній взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і суб’єктів господарської діяльності міста Мукачеве у сфері інвестиційної діяльності [5].

Інвестиційні пропозиції міста Мукачеве презентуються на інвестиційних форумах, семінарах, включені до каталогів інвестиційних пропозицій тощо. Серед вищевказаних пропозицій міста Мукачеве розглядаються такі проекти:

- “Будівництво аквапарку з використання мінеральної термальної води” (на базі спортивно-оздоровчого комплексу дитячо-юнацької спортивної школи);
- “Створення Міжнародного аеропорту “Мукачево” шляхом реконструкції колишнього військового аеродрому”;
- “Реконструкція діючої системи водопостачання та водовідведення м. Мукачеве”;
- “Створення привабливого туристичного бізнес-центру “Паланок” шляхом реконструкції та вдосконалення інфраструктури існуючого майнового комплексу замку “Паланок”;
- “Розміщення та експлуатація паркового обладнання (атракціонів) у міському парку “Перемога”;
- “Реконструкція водозабору “Чинадієво” з влаштуванням комплексу автономного енергозабезпечення з використанням альтернативних джерел енергії (гідротурбіни, вітрові генератори, сонячні колектори)”;

- “Облаштування локальної когенерації на каналізаційно-очисних спорудах м. Мукачєва”;
- “Облаштування когенераційною установкою міського рекультивованого сміттєзвалища”;
- “Створення індустриально-туристичного парку з логістичним центром на базі територіального комплексу Мукачівського аеродрому”;
- “Створення спортивно-рекреаційного центру на базі свердловини мінеральної термальної води ІМ шляхом реконструкції майнового комплексу та прилеглих територій Мукачівської ДЮСШ”.

Загалом інвестиційна діяльність у місті спрямована на забезпечення зростання інвестиційного капіталу, залучення як внутрішніх інвестицій, так і зовнішніх у пріоритетні сфери діяльності міста. У місті працює 106 підприємств з іноземними інвестиціями з 27 країн світу. За період іноземного інвестування (з 1994 по 2011 рр.) станом на 01.10.2013 р. у місто залучено 66703,1 тис. дол. США іноземних інвестицій. Так, за дев'ять місяців 2013 р. підприємства міста Мукачєва залучили близько 9400,0 тис. дол. США прямих іноземних інвестицій. Аналізуючи обсяги вкладених іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, необхідно відмітити, що найбільша частка припадає на промисловість. Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли зі Сполучених Штатів Америки, Австрії, Німеччини, Угорщини. Основними проблемними питаннями залишаються: відсутність підтримки та механізму зацікавленості для інвесторів, високі відсоткові ставки по кредитуванню банками юридичних осіб на внутрішньому ринку, затримка повернення податку на додану вартість тощо.

Отже, Мукачєво – відкрите місто зі своїм сприятливим бізнес-кліматом, диверсифікованою економікою, інноваційними технологіями й розвинутою інфраструктурою. Саме тому вважаємо, що основними завданнями органів влади міста у згаданих сферах і надалі повинні залишатися: полегшення учасникам економічних відносин доступу до публічної інформації та сприяння ефективній комунікації. З цією метою доцільно буде в подальшій роботі виконкому визначити такі перспективи та завдання через: проведення виваженої інвестиційної політики; пошук додаткових джерел фінансування для реалізації пріоритетних для міста інвестиційних проєктів; сприяння, консультування та підтримка потенційних заявників у написанні проєктів, що фінансуватимуться за рахунок програм міжнародної технічної допомоги; проведення інвентаризації об'єктів, потенційно привабливих для інвесторів та підготовку їх каталогу; удосконалення адміністративних процедур з обслуговування інвесторів; створення реєстру земельних ділянок; ефективне використання промислових зон міста; розроблення матеріалів про інвестиційні можливості міста; створення та презентація каталогу інвестиційних пропозицій через бізнес-форуми, конференції та семінари.

На сьогодні, на думку дослідників та представників органів влади [6], потребують нормативно-правового врегулювання повноваження місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування щодо надання їм більшої

самостійності у вирішенні спільних з регіонами сусідніх держав завдань регіонального та місцевого розвитку, насамперед, це стосується формування місцевих бюджетів та їх використання, адаптації до стандартів ЄС та існуючих законодавчих актів України, що забезпечують транскордонне співробітництво. Більш значного доопрацювання потребують механізми реалізації співробітництва.

Подальше вдосконалення роботи органів місцевої влади в діяльності транскордонного співробітництва вважаємо доцільно, через:

а) збільшення повноваження місцевих органів влади та місцевого самоврядування;

б) включення відповідних доповнень у проект закону “Про місцеве самоврядування в Україні” щодо питань організації, повноважень та порядку діяльності органів місцевого самоврядування;

в) посилення економічної спрямованості співробітництва в рамках європейського прикордонного співробітництва, зокрема в сфері зовнішньої торгівлі, стимулювання розвитку транскордонного співробітництва прикордонних регіонів та їх участі у єврорегіональних об’єднаннях, особливо в напрямку посилення виробничо-технічної кооперації;

г) посилення інформаційної підтримки транскордонних програм з метою підвищення ефективності реалізації транскордонних проектів шляхом розміщення на офіційних веб-сайтах обласних, районних державних адміністрацій, міських рад переліку та умов відповідних програм технічної допомоги ЄС, а також власних регіональних стратегій розвитку транскордонного співробітництва та поширення інформації через мережу дипломатичних і консульських установ України в країнах-сусідах про проекти в рамках Європейського інструменту сусідства і партнерства з метою пошуку партнерів;

е) розроблення і запровадження ефективної і прозорої системи проектного менеджменту, моніторингу та оцінки реалізованих проектів шляхом залучення до співпраці з органами влади провідних наукових установ та громадських організацій, які формують громадську думку, сприяють поширенню євроінтеграційних ідей серед населення та відіграють важливу роль у розвитку транскордонного співробітництва;

є) систему заходів, спрямованих на боротьбу зі злочинністю у прикордонних районах та нелегальним переміщенням людей за допомогою спільного патрулювання території, а також систему заходів, спрямованих на забезпечення ефективного обміну інформацією між працівниками правоохоронних органів;

ж) активізацію транскордонного співробітництва на регіональному рівні через збільшення кількості комунікативних заходів (конференцій, круглих столів, семінарів, громадських слухань, обговорень, дискусій тощо) за участю представників влади, бізнесу і громадськості, в тому числі наукової [7, с. 283–286].

Реалізація спільних зусиль органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування прикордонних областей у подальшій розбудові рівноправного взаємовигідного транскордонного співробітництва сприятиме розвитку прикордонної інфраструктури, зміцненню міжнародного авторитету України, соціально-економічному розвитку української держави та її регіонів.

Література:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України [Електронний режим]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Про хід виконання Програми економічного і соціального розвитку міста Мукачева за дев'ять місяців 2013 року : Рішення 49 сесії Мукачівської міської ради VI скликання від 27.11.2013 р. № 966 України [Електронний режим]. – Режим доступу : <http://www.mukachevo-city.org.ua>.
4. Про програму формування позитивного міжнародного іміджу міста Мукачева та залучення іноземних інвестицій на 2013 рік : Рішення 37 сесії Мукачівської міської ради VI скликання від 27.12.2012 р. № 703 України [Електронний режим]. – Режим доступу : <http://www.mukachevo-city.org.ua>.
5. Положення про Раду інвесторів міста Мукачева. Розпорядження міського голови “Про створення Ради інвесторів міста Мукачева” від 09.07.2010 р. № 455 [Електронний режим]. – Режим доступу : <http://www.mukachevo-city.org.ua>.
6. П'ять вдалих кроків до європейського проекту. / Посібник. Публікація в рамках проекту “Підтримка локальних спільнот України в залученні європейських фондів”, співфінансованого МЗС РП в рамках Програми “Польська Допомога 2009” [Електронний режим]. – Режим доступу : www.achem.univ.kiev.ua.
7. Проблеми розвитку транскордонного співробітництва України в умовах розширеного ЄС : монографія / за ред. д.е.н., проф. Н. Мікули, к.е.н., доц. В. Борщевського, к.е.н. Т. Васильціва. – Львів : Ліга Прес, 2009. – 283-286 с.

Надійшла до редколегії 09.01.2014 р.

УДК 332.14

В. В. ГРИНЕВИЧ

**МОДЕЛІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ
В УКРАЇНІ: ПОЛІТИЧНІ РЕАЛІЇ, ЕКСПЕРИМЕНТИ
ТА ПЕРСПЕКТИВА РЕФОРМУВАННЯ**

Проаналізовано пошуки моделей адміністративно-територіального устрою України, експерименти щодо його вдосконалення та перспективні напрями реформ.

Ключові слова: адміністративно-територіальний устрій, реформи органів місцевого самоврядування, регіоналізм.

The article highlights the search for models of administrative-territorial structure of Ukraine, experiments with his improvement and promising directions for reform.

Key words: administrative-territorial structure, reform of local government, regionalism.